

УДК 338

Т. С. Гладир,
асистент кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг

РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

T. S. Hladyr,
assistant of Economy Management and Administration of Enterprises department
SIHE «Kryvyi Rih National University», Kryvyi Rih

ENTERPRISE RESOURCE: THEORETICAL ASPECTS

На сучасному етапі конкурентоспроможність підприємства забезпечується переважно нарощуванням наявних ресурсів, впровадженням нових технологій, інноваційних трансформацій. Ринкове середовище висуває жорсткі вимоги до підвищення ефективності наявних ресурсів та напрямів розбудови і зміцнення ресурсного потенціалу, зниження затрат на виробництво, підвищення якості товарів. Основу поняття категорії ресурсний потенціал, становить загальна категорія ресурси. Розглянуто зміст поняття «ресурси підприємства», а також їх класифікацію для цілей управління сучасним підприємством. Доведено, що у сучасній економічній літературі досі не існує єдиної думки щодо визначення терміну «ресурси підприємства» та їх складу. Представлено, що новим різновидом ресурсів підприємства можна вважати аутсорсинг, як засіб, який прямо чи опосередковано бере участь у виробничому процесі.

At the present stage, competitiveness of the enterprise is provided mainly through build-up of available resources, introduction of new technologies and innovative transformations. Market imposes strict requirements regarding enhancement of efficiency of available resources and areas of development and consolidation of resources, reducing production costs, improving quality of goods. The basis of the concept "resource potential" lies in a general category of resources. The content of the concept "enterprise resource" and its classification for the purpose of management of modern enterprise have been examined. It has been determined that in modern economic literature there is still no consensus on the definition of "enterprise resource" and its composition. It has been shown that outsourcing could be considered a new type of enterprise resource as a tool that is directly or indirectly involved in the production process.

Ключові слова: ресурс, класифікація ресурсів, природні ресурси, трудові ресурси, аутсорсинг.

Keywords: resource, resource classification, natural resources, labour resouses, outsourcing.

Постановка проблеми.

Трансформаційні процеси в економіці України вимагають всебічного аналізу господарського механізму управління, зокрема управління ефективністю використання ресурсів. Актуальність вивчення проблеми управління економічними ресурсами, пов'язана з постійною зміною економічної ситуації, значним ростом конкуренції між суб'єктами господарювання за ринки ресурсів і ринки збуту готової продукції. З метою вирішення даної проблеми необхідно дослідити поняття «ресурси» та переглянути їх класифікацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку теоретичних і прикладних досліджень щодо ресурсів зробили такі українські й російські науковці: А. М. Прохоров, А. Н. Азріліян, А. Н. Родніков, Д. М. Розенберг, Л. І. Абалкіна, А. Бреславцев, М. Іванов, О. Кролі, Н. Конищева, В. Коршунов, М. Кушнірович, О. Лапко, В. Микитенко, Д. Липницький, А. Невелев, А. Оксанич, П. Орлов, І. Подольний, Я. Розенберг, В. Сіренко, Т. Сигарьова, Г. Соколовська, Р. Фатхутдінов, Л. Хижняк, М. Чумаченко й ін.

Завдання даної статті розглянути зміст поняття «ресурси підприємства», а також їх класифікацію для цілей управління сучасним підприємством.

Виклад основного матеріалу. Ефективність діяльності підприємства у сучасних умовах залежить від багатьох різних факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Головним чинником, що впливає на ефективність управління підприємством, є ефективність управління його ресурсами. При цьому слід відзначити, що у сучасній економічній літературі досі не існує єдиної думки щодо визначення терміну «ресурси підприємства» та їх складу. Ресурси надходять на підприємство, використовуються для досягнення його цілей та дають результат, що схематично представлено на рис. 1.

Рис. 1. Місце ресурсів у системі управління підприємством

У зв'язку з цим вважаю необхідним детальніше розглянути зміст поняття «ресурси підприємства», а також їх класифікацію для цілей управління сучасним підприємством.

Категорія «ресурс» (від французького resource – засіб, запас, джерело доходу) має універсальний, міждисциплінарний та багатоаспектний характер. Даний термін зустрічається в понятійному апараті багатьох галузей знань. Розглянемо, як визначають поняття «ресурс» різні вчені економічної теорії.

У Радянському енциклопедичному словнику під редакцією А.М. Прохорова [1] наводиться наступне визначення: «Ресурси (від французького resource - допоміжний засіб) - грошові кошти, запаси, цінності, можливості, джерела коштів, доходів (наприклад, природні ресурси, економічні ресурси). Аналогічне тлумачення можна зустріти у Великому енциклопедичному словнику під редакцією А. М. Прохорова [2] і у Великому економічному словнику під редакцією А. Н. Азріліяна [3].

Отже, задаються дві групи ресурсів: природні та економічні. Розглянемо більш докладно термін «економічні ресурси». У тлумачному економічному словнику Дж. Блека [4] наводиться наступне визначення: «Ресурси (resources) - в це поняття включається все, що сприяє економічній діяльності: природні ресурси (наземні, копалини, підводні); людські ресурси, включаючи здібності і кваліфікацію; товари виробничого призначення, або вироблені людиною засоби виробництва. Економіку можна визначити як науку про алокацію ресурсів».

Родніков А. Н. [5] пропонує наступне тлумачення терміну: «Ресурс (scheduled operating time; anticipated working life) - встановлений термін служби технічного пристрою, після закінчення якого воно підлягає ремонту або списанню». У цьому ж словнику зустрічаємо таке визначення: «Ресурси (resources) - елементи економічної системи, що використовуються в процесі виробничого споживання або фактори виробництва: праця (робітників, інженерів, організаторів виробництва), земля (запаси корисних копалин, лісу), капіталу (будівлі та споруди, технологічне обладнання, транспортні засоби). Терміном «ресурси» позначається також продукція та послуги виробничого характеру, призначені для особистого споживання». Таким чином, можна побачити значення числа, в якому вживається досліджуване поняття. Для економічної науки характерне застосування слова «ресурси» у множині, в той час як «ресурс» в однині вживається як технічна характеристика будь-якого об'єкта.

Розенберг Д. М. [6] дає наступний переклад англійського слова resource: «Resource - спосіб; засіб; ресурси; допоміжний засіб; природні ресурси. 1) загальноживане - все, що країна використовує для виробництва товарів і послуг (робоча сила, мінерали, нафта). 2) У торгівлі - виробник або оптовий продавець, у якого роздрібний продавець придбуває товари для продажу».

Колетив авторів під керівництвом Л. І. Абалкіна [7] подає таке визначення: «Ресурси економічні - фундаментальне поняття економічної теорії, що означає джерела, засоби забезпечення виробництва».

Таким чином, можна стверджувати про необхідність подальшого дослідження змісту поняття «ресурси підприємства», так як єдиної думки не існує. Дане поняття змінюється з розвитком економіки та науково-технічного прогресу. На мою думку визначення Абалкіна Л.І. є найбільш загальним і тому з часом воно залишається актуальним. Так, розглядаючи класифікацію ресурсів, крім природних, матеріальних, трудових та фінансових вже виділяють і наступні: нематеріальні, інформаційні ресурси та час, як ресурс підприємства. Розглянемо більш детально вищезгадані групи ресурсів.

- Природні - принципово придатні для застосування у виробництві природні сили і речовини, серед яких розрізняють «невичерпні» і «вичерпні» (а в останніх - «поновлювані» і «непоновлювані»);

- Матеріальні - всі створені людиною «рукотворні» засоби виробництва, (які, таким чином, самі є результатом виробництва);

- Трудові - населення в працездатному віці, яке в «ресурсному» аспекті зазвичай оцінюють за трьома параметрами: соціально-демографічному, професійно-кваліфікаційному та культурно-освітньому;

- Фінансові - грошові кошти, які суспільство в змозі виділити на організацію виробництва.

- Нематеріальні ресурси - це частина потенціалу підприємства, яка дає економічну вигоду протягом тривалого періоду та має нематеріальну основу отримання доходів, до яких належать об'єкти промислової та інтелектуальної власності а також інші ресурси нематеріального походження.

- Інформаційні ресурси. Інформація набуває характеру товару та перетворюється в об'єкт змазаності. Вона має ряд специфічних властивостей: не втрачається в процесі використання, розширення її споживання практично не має обмеження; вона має високу ресурсозберігаючу здатність. Таким чином, інформація фактично визнається елементом виробництва і є невід'ємною складовою частиною економічного потенціалу підприємства.

- Час, як ресурс підприємства, відіграє важливу роль в організації діяльності підприємства та може виступати у якості переваги серед конкурентів.

На мою думку сьогодні до складу ресурсів підприємства слід віднести аутсорсинг - передача організацією, на підставі договору, певних бізнес-процесів або виробничих функцій на обслуговування іншій компанії, що спеціалізується у відповідній області. На відміну від послуг сервісу і підтримки, що мають разовий, епізодичний, випадковий характер і обмежених початком і кінцем, на аутсорсинг передаються зазвичай функції по професійній підтримці безперервної працездатності окремих систем і інфраструктури на основі тривалого контракту (не менше 1 року). Наявність бізнес-процесу є відмінною рисою аутсорсинга від різних інших форм надання послуг і абонентського обслуговування.

Отже, аутсорсинг повністю відповідає поняттю «ресурс підприємства», адже дана послуга є засобом, що забезпечує нормальне функціонування підприємства. Крім того аутсорсинг є джерелом економії витрат: підвищення ефективності підприємства в цілому і поява можливості звільнити відповідні організаційні, фінансові та людські ресурси, щоб розвивати нові напрямки, або сконцентрувати зусилля на існуючих, що вимагають підвищеної уваги.

Висновки. Таким чином, під ресурсами підприємства слід розуміти сукупність тих природних, матеріально-технічних, трудових, фінансових, інформаційних, тимчасових сил і можливостей, які використовуються в процесі створення товарів, послуг та інших цінностей. Склад ресурсів повинен розглядатися з урахуванням всіх можливих підходів до їх класифікації. Тільки чітке уявлення про сутність і складі всіх ресурсів дає можливість менеджменту підприємства домогтися максимального ефекту управління ним.

Література.

1. Советский энциклопедический словарь / [под ред. А. М. Прохорова]. – М.: «Советская энциклопедия», 1980. – 1600 с.
2. Большой энциклопедический словарь / [гл. ред. А. М. Прохорова]. - 2-е изд-е, перераб. и доп. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998 – 1456 с.
3. Большой экономический словарь / [под ред. А. Н. Азриляна] – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 1248 с.
4. Экономика: Толковый словарь. Англо-русский / [под ред. Дж. Блэк]. – М.: Весь Мир, 2000. - 840 с.
5. Логистика: Терминологический словарь / [под ред. А. Н. Родников]. - 2-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 352 с.
6. Бизнес и менеджмент. Терминологический словарь / [под ред. Д. М. Розенберг]. - М.: ИНФРА-М, 1997. – 464 с.
7. Экономическая энциклопедия / [гл. ред. Л. И. Абалкин]. – М.: Экономика, 1999. – 1022 с.

References.

1. *Sovetskij jenciklopedicheskij slovar'* [Soviet encyclopedic dictionary] / chief ed. A. M. Prohorov, Soviet encyclopedia (1980), Moscow, Russian Federation
2. *Bol'shoj jenciklopedicheskij slovar'* [Big encyclopedic dictionary] / chief ed. A. M. Prohorov, 2nd ed., Big Russian encyclopedia (1998), Moscow, Russian Federation
3. *Bol'shoj jekonomicheskij slovar'* [Big economic dictionary] / chief ed. A. N. Azrilijan, 4th ed., Institute of new economy (1999), Moscow, Russian Federation
4. *Jekonomika: Tolkovyj slovar'. Anglo-russkij* [Economy: Explanatory dictionary. English-Russian] / chief ed. Dzh. Bljek, Whole world (2000), Moscow, Russian Federation
5. *Logistika: Terminologicheskij slovar'* [Logistics: Terminological dictionary] / chief ed. A. N. Rodnikov, 2nd ed., INFRA-M (2000), Moscow, Russian Federation
6. *Biznes i menedzhment. Terminologicheskij slovar'* [Business and management. Terminological dictionary] / chief ed. D. M. Rozenberg, INFRA-M (1997), Moscow, Russian Federation
7. *Jekonomicheskaja jenciklopedija* [Economic encyclopedia] / chief ed. L. I. Abalkin, Economy (1999), Moscow, Russian Federation

Стаття надійшла до редакції 19.05.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"